

KEFU-dagen om mega high tech som realitet eller hägring

En interiörbild från Kanadas nationella synkrotronljuslaboratorium, Canadian Light Source, som invigdes 2004. Hittills har byggandet av denna anläggning inte riktigt fått de tillväxteffekter man hoppades på. Foto: Canadian Light Source Inc.

Byggandet av synkrotronljusanläggningen Max IV i norra Lund är i full gång och nästa år börjar grannen, den sameuropeiska satsningen European Spallation Source, ESS, byggas. Detta är de i särklass största satsningarna någonsin i Sverige på infrastruktur inom forskning. Årets KEFU-dag tar upp en rad aspekter på vilka sambälleliga effekter dessa högteknologiska investeringar kan tänkas få, samt vilket ansvar samhället har för att effekterna ska bli de önskade.

Dagen inleds med en internationell utblick. När Kanadas synkrotronljusanläggning Canadian Light Source

KEFU-dagen	1
Ny avhandling	1
Högst personligt	2
Personerna bakom KEFU	3
Kurser och seminarier	4

byggdes i staden Saskatoon (som ligger ganska isolerat mitt i Kanada och som är jämförbar med Malmö i storlek) var förhoppningarna stora på att denna infrastruktursatsning inte bara skulle gynna forskningen utan även bidra till att utveckla näringslivet och skapa fler jobb. Professor Peter Phillips, som är verksam vid universitetet i Saskatoon, berättar om historien bakom bygget samt erfarenheter och lärdomar från denna satsning.

Det finns tydliga paralleller mellan Lund och Saskatoon, menar han. Det handlar i båda fallen om mellanstora städer med dominerande universitet i sina regioner. En skillnad är möjligen att Lund inte ligger lika avlägset som Saskatoon. Men i båda städerna byggs anläggningar som förväntas stimulera forskning och ekonomisk utveckling både lokalt och på nationell nivå.

En lärdom från Saskatoon är att

(forts sida 2)

Ny avhandling om budgetstyrning i vården

Sedan en lagändring 1997 behöver en verksamhetschef på sjukhus eller inom primärvården inte längre vara läkare. Detta för att kunna få den bäst lämpade chefen och för att decentralisera kostnadsansvaret som ett led i att förhindra att kostnaderna inom hälso- och sjukvården skenar iväg. Sedan dess upplever verksamhetscheferna på sjukhusen att budgeten blivit allt stramare och att toleransen för budgetavvikelser blivit allt mindre.

Det är en av slutsatserna i Pia Nylinders nyligen framlagda doktorsavhandling Budgetary Control in Public Health Care - A Study about Perceptions of Budgetary Control among Clinical Directors.

– Min studie visar också att olika grupper av verksamhetschefer har olika syn på hur de uppfattar budgetstyrningen, säger Pia Nylinder. Verksamhetschefer med färre antal år på positionen upplevde budgetstyrningen som stramare än de med längre arbetslivserfarenhet.

Dessutom visar det sig att verksamhetschefer med sjuksköterskebakgrund uppfattade budgetstyrningen som stramare än de läkare som arbetar som verksamhetschefer. Det innebär till exempel att cheferna med sjuksköterskebakgrund känner sig mer tvingade att uppnå budgeten än de med läkarbakgrund.

– De med sjuksköterskebakgrund verkar också ha lättare att ta till sig administrativa styrsystem. Samtidigt kan sjuksköterskor som verksamhetschefer ha svårare att påverka verk-

(forts sida 4)

Högst personligt:

Bättre kunskapsutbyte behövs för att skapa fler jobb

Robert Wenglén

VD

LUeX AB

Universitet och offentlig/privat verksamhet samverkar idag för att bidra till den kulturella, sociala och ekonomiska utvecklingen regionalt, nationellt och internationellt.

Men båda sidor behöver bli betydligt bättre.

Sverige står inför en rad utmaningar såsom hög ungdomsarbetslöshet och allt fler äldre i behov av vård och omsorg. Båda dessa samhällsfrågor skulle gynnas av en högre efterfrågan på arbetskraft – något som leder till fler personer i arbete som i sin tur genererar högre skatteintäkter. Detta är också de politiska partierna i riksdagen eniga om.

Hur denna ökade efterfrågan ska kunna uppnås är däremot inte helt klart. Det budskap som tränger igenom i media tenderar att vara, mycket grovt förenklat, antingen mer (gymnasie-) utbildning eller lägre skatter – i kombination med generella satsningar på forskning och högre utbildning.

Inte alls lika tydligt framkommer idéer, förslag och satsningar på hur man ska öka samarbetet och utbytet mellan universitet, privat och offentlig sektor. Visserligen ägnade Stefan Löfven tid åt att tala om innovation i sitt förstamajtal och regeringen kommer till hösten med en innovationsstrategi.

Det är väl.

Men viktigt är också att det på eget initiativ sker konkreta samarbeten och utbyten mellan forskare och medarbetare i privat och offentlig verksamhet.

Efter att ha arbetat i gränslandet mellan universitet, privat och offentlig sektor i mer än 15 år kan jag tyvärr

inte dra någon annan slutsats än att det finns mycket kvar att göra.

Det är inte alltid lätt att få till ett samarbete med en forskare. Universitetens strategi, rekryterings- och belöningsystem prioriterar forskning på bekostnad av samverkan med andra intressenter. Vi får allt fler forskare som fokuserar allt mer på att vara i dialog med andra forskare, via akademiska publikationer.

Samtidigt tenderar privata och offentliga verksamheters intresse av samverkan med universitet också lämna lite övrigt att önska. Det finns ett övergripande intresse, men man har inte tillräcklig insikt i vad forskare kan och inte kan och vet inte alltid vart man ska vända sig för att få till ett konkret samarbete eller utbyte.

I en värld där privat och offentlig verksamhet blir allt mer kunskapsintensiv, där behovet av ständig innovation blir allt högre, är just samarbete och utbyte med forskare centralt. Delvis för att bedriva forskning på nya samhällsutmaningar.

Men varför läggs inte större kraft på de lågt hängande frukterna? Det finns mängder av kunskap från redan genomförda studier av forskare från jordens flesta hörn, fullt tillgängliga via forskare vid universitet och högskolor. I princip finns varorna på lagret, men ofta möts inte utbud och efterfrågan.

Detta beror dels på att universiteten inte i tillräcklig utsträckning har utvecklat välkända, lätthittade, välorganiserade butiker dit privata och offentliga organisationer kan vända sig för konsultation. Om de finns är de ofta svårhittade och har en del att jobba på vad gäller bemötande och

leveranskapacitet, vilket knyter an till universitetens karriär-, meriterings- och belöningsystem.

Men medarbetare i privat och offentlig verksamhet är också en del i problemet. De behöver i större utsträckning sätta sig in i och förstå universitetens verksamhet och bli bättre på att söka kontakt i frågor där de tror att forskarna kan bidra.

Här räcker nog inte statliga initiativ till utan vi behöver en attityd- och beteendeförändring hos den enskilde medarbetaren – både bland forskare och bland medarbetare i privat och offentlig verksamhet. Inte minst när man har erfarenheter av att glappet mellan forskarens teoretiska kunskaper och organisationernas behov av praktisk kunskap tycks svår att överbrygga.

Robert Wenglén

(forts från sida 1)

det inte räcker att bara bygga anläggningarna och sedan hoppas att den önskade utvecklingen kommer automatiskt.

– I starten utnyttjades anläggningen i Saskatoon inte fullt ut och man fick fundera på hur man skulle fylla projektet med tillräckligt många forskare och andra medarbetare. Det har nu lyckats och vetenskapligt har projektet blivit en framgång. Socioekonomiskt har det ännu inte varit en lika stor succé, men det är naturligtvis fortfarande ett ganska nytt projekt och det är för tidigt att säga hur utvecklingen kommer att bli på längre sikt. Hittills är det också ganska svårt att skilja ut vad som lyckats bra från det som lyckats mindre bra när vi studerar projektet, säger Peter Philips.

– En tydlig lärdom är dock att

(forts sida 3)

(forts från sida 2)

de tillväxteffekter man hoppas på till följd av en sådan här satsning inte kommer av sig själv, det krävs mycket arbete från alla håll och det är en betydligt mer subtil process än många från början trodde.

En annan talare på KEFU-dagen, är Lennart Schön, professor i ekonomisk historia vid Ekonomihögskolan i Lund. Han diskuterar IT-revolutionens andra steg – det vi står inför när effekterna av mikroelektronik, Internet och alla nya former av media alltmer sprider sig i samhället och när nya generationer kommer ut på arbetsmarknaden och i samhällsdebatten, i Sverige liksom globalt. Vilka är de historiska erfarenheterna av liknande förlopp av samhällsomvandling och vilka perspektiv kan de ge på dagens kris och på framtiden?

– Jag tar upp detta dels i några globala svep över tillväxtutsikter för de kommande decennierna och över den europeiska situationen, dels över den svenska och regionala och betonar betydelsen av innovationer och satsningar på infrastruktur, säger Lennart Schön.

Per Persson, näringslivschef i Lunds kommun och tidigare lokal chef för Astra Zeneca i Lund talar bland annat om Lund som en attraktiv plats utifrån begreppen hållbarhet, ekonomi, social miljö och kultur.

Dessutom medverkar statsvetarna Staffan I. Lindberg och Håkan Magnusson från Göteborg respektive Lund, samt Maria Grynge och Therese Nilsson från projektet *ESS MAX IV i regionen – TITA* (Tillväxt Innovation och Tillgänglighet Attraktivitet).

Med detta startfält och under ledning av moderatorn Johan Wester lovar årets KEFU-dag att bli mycket spännande.

Några KEFU-ansikten

Ulf Ramberg och Mikael Hellström utgör ett nav i KEFUs verksamhet

KEFU baseras på en idé att såväl akademi som praktik kan må gott av att mötas för att utbyta perspektiv på och erfarenheter av kommunal ekonomi och demokrati. Idén från 1984 realiseras tillsammans med Lunds universitet, Region Skåne och Skånes kommuner i form av informationspridning, uppdrag, studentaktiviteter, seminarier och utbildningar.

KEFUs innehåll skapas och omskapas i nära samverkan mellan praktik och akademi och finner sin näring i en kontinuerlig kunskapsuppbyggnad inom ledning, organisation och ekonomi. Där är du som läsare en viktig kugge och utgör en del av KEFU. Fortsätt därför med att komma med synpunkter och idéer på KEFUs verksamhet.

Men vilka är då de personer som från akademins sida på olika sätt deltar i realiseringen av KEFUs idé och vilka kunskaper och kompetenser har de?

Över tid har KEFUs resursnätverk vuxit markant. För att visa lite av denna bredd och samtidigt underlätta för en fortsatt fruktsam dialog kommer KEFU-nytt framöver innehålla kortare porträtt på personerna bakom KEFU. Vi gör det enkelt för oss i

dessa inledande porträtt och beskriver personerna bakom KEFUs kansli.

Mikael Hellström växte upp med fötterna i den skånska myllan, nämligen i Ystad. Mikael's ämnesområden är ekonomistyrning och organisation och är anställd vid Ekonomihögskolan vid Lunds universitet. Han har under flera år bedrivit forskning rörande styrning av kommunal verksamhet och har disputerat på en avhandling om resultatstyrning och marknadsorientering i kommuner. Parallellt med forskningen medverkar Mikael också som föredragshållare och utredare inom det kommunalekonomiska området.

Ulf Ramberg växte upp i Kristianstad och bosatte sig sedan i Lund där han studerade företagsekonomi vid Ekonomihögskolan. Han disputerade efter några år med en avhandling som handlade om kommunala verksamhetsmått. Ulf har sedan avhandlingen haft en fäbless för kommunala mått och mätningar i alla dess former. Balanserad styrning, jämförelser och förbättring genom benchmarking är några frågeområden som studerats. Ulf har också ett speciellt intresse för ekonomen i kommuner och framgångsrik kommunal förvaltning.

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för **kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne**

Ansvarig utgivare:

Jan-Åke Troedsson, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg, Mikael Hellström

Adress:

**KEFU, Institutet för ekonomisk forskning, Lunds universitet
Box 7080
220 07 LUND**

tel: +46 46 222 49 60

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Exaktaprinting, 2012

V.g. meddela ev. adressändring till
KEFU-Skånes sekreteriat
E-post: kefu@kefu.se

(forts från sida 1)

samheten på grund av att de har lägre status i organisationen och mindre autonomi på positionen.

Avhandlingens resultat kan användas som diskussionsunderlag för hur styrningen går till inom hälso- och sjukvården. De kan också till viss del förklara varför det är så svårt att styra dessa verksamheter.

– Att sjuksköterskorna är mer administrativt styrda i sin yrkesroll hänger till stor del samman med yrkets funktion som handlar om att administrera och koordinera sjukvården runt patienterna. Läkare verkar också ha tagit till sig budgetstyrning, men bara till en viss grad, så att de inte upplever att den inte äventyrar den medicinska säkerheten. Läkare har ofta större tillhörighet till den medicinska praktiken och redovisningsmodellerna är mer ett komplement i deras yrkesroll.

Är då sjuksköterskor att föredra på chefspositioner inom hälso- och sjukvården?

– Den slutsatsen skulle man kanske kunna dra utifrån resultaten, men det finns flera faktorer som gör att de kan ha svårt att påverka och styra organisationen. Inom sjukvården är det läkarna som har högst status och därmed störst möjlighet att bestämma och förändra. De vet att de har möjlighet att göra de förändringar som krävs i verksamheten för att uppfylla budgeten. Sjuksköterskor har inte samma status och därmed inte samma möjligheter att förändra.

Efter att ha disputerat har Pia Nylander nu en tjänst som adjunkt vid Ekonomihögskolan i Växjö.

Seminarier hösten 2012

Gymnasieskolans utmaningar

Tid och plats meddelas senare

Samverkan mellan frivilligsektor och kommuner

Tid och plats meddelas senare

Seminarium om vårdval

Tid och plats meddelas senare

Ekonomiska konsekvenser av befolkningsförändringar – Hur påverkas kommunernas ekonomi?

Tid och plats meddelas senare

Kurser hösten 2012

Ekonomi för icke-ekonomer

Tid och plats meddelas senare

Att lära genom jämförelser

Tid och plats meddelas senare

Koncernredovisning i kommuner

Tid och plats meddelas senare

Grundkurs i redovisning

Tid och plats meddelas senare

Beställ en egen kurs! -en möjlighet att skräddarsy utbildningen efter eget behov.

Det utbud av kurser som presenteras på denna sida representerar endast en liten del av den totala kompetens som KEFU har tillgång till. Om Ni är intresserade av något annat går det fint att kontakta oss.

*För mer information om kurser och seminarier
kontakta Mikael Hellström. Telefon 046-222 78 20
E-post: mikael.hellstrom@kefu.se
Eller besök www.kefu.se*